

Nr 19

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner om liberalisering av reglerna för trådöverföring av TV- och radioprogram.

Ärendet

I detta utlåtande behandlas de likalydande motionerna I: 330 av herr Wikström och II: 361 av herr Ahlmark (båda fp).

Hemställan avser:

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer,

att en snabbutredning tillsätts om hur § 5 i radiolagen — och andra delar av lagen som har samband med den — bör ändras för att liberalisera reglerna för trådöverföring av program till och i Sverige, samt

att Kungl. Maj:t förelägger 1971 års riksdag förslag till ändring av de delar i radiolagen som berörs vid en sådan reform».

Gällande ordning och dess bakgrund m. m.

Statsmakterna beslöt 1966 (prop. 136, SU 163, rskr 388) om ett andra TV-program med början omkring årsskiftet 1969/70. I samband med detta beslut bekräftades de dittillsvarande grundläggande principerna för rundradioverksamheten. Motionsvis framförda krav på reklamfinansierad TV och fri etableringsrätt avvisades. Ljudradion och TV skulle också i fortsättningen bedriva en i förhållande till statsmakterna och sidointressen självständig verksamhet inom ramen av ett enda företag, Sveriges Radio. Företagets programverksamhet skulle kännetecknas av en vid yttrande- och informationsfrihet och tillgodose ett brett register av smak- och intresseriktningar hos publiken jämte en betydande valfrihet. Samtidigt med detta beslut antog riksdagen också den nuvarande radiolagen (nr 755), som innehåller den för radioverksamheten grundläggande lagstiftningen.

I radiolagen skiljes mellan begreppen radiosändning, som är den trådlösa sändningen för ljudradio och TV, och trådsändning. Enligt lagen fordras tillstånd för innehav och användning av radiosändare. Tillståndstvånget motiveras av att utrymmet i etern är begränsat. Detta skäl föreligger inte i fråga om trådsändare. Något krav på tillstånd för innehav och användning av sådan sändare har heller inte uppställts i lagen. Viktiga inskränkningar i fråga om användningen av sändare — och detta gäller så-
1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 5 saml. 2 avd. Nr 19*

väl radiosändare som trådsändare — följer av att bestämmanderätten i fråga om vilka radioprogram som skall förekomma i rundradiosändning enligt 5 § första stycket förbehålls ett enda företag. Rundradiosändning definieras i lagen som radiosändning eller trådsändning som är avsedd att mottagas direkt av allmänheten, om sändningen inte är avsedd endast för en sluten krets, vars medlemmar är förenade genom en påtaglig gemenskap av annat slag än ett gemensamt intresse att lyssna på eller se sändningen. Undantagna är enligt förarbetena till lagen bl. a. sjukhusradio, specialtelevision för undervisningsändamål, television inom ett varuhus m. m. Ensamrätten begränsas också på så sätt att enkla meddelanden om tid, väderlek, nyheter och dylikt inte utgör radioprogram i lagens mening. Den enligt lagen stadgade ensamrätten skall enligt 6 § utövas opartiskt och sakligt och i övrigt efter riktlinjer som fastställs genom avtal mellan Konungen och företaget. Ensamrätten får enligt 5 § andra stycket inte överlåtas utan medgivande av Konungen.

Enligt nu gällande *radioavtal*, slutet den 30 juni 1967 mellan svenska staten och Sveriges Radio, utövas ensamrätten av Sveriges Radio. Avtalet gäller enligt sin lydelse till och med den 30 juni 1977 och förlänges vid underlåten uppsägning med fem år åt gången. I avtalet, som hänför sig till 5 och 6 §§ radiolagen, har Sveriges Radios ensamrätt inskrivits som avtalsvillkor.

Frågan om ensamrätten enligt radiolagen skulle omfatta jämväl *trådsändningar* var föremål för delade meningar under förarbetena till radiolagen. I det av professorn Svante Bergström som *särskilt tillkallad sakkunnig* framlagda förslaget till radiolag (SOU 1965: 46) uttalades, att en reglering av trådsändningarna borde ske. Att avstå härifrån skulle enligt utredningsmannen innebära en betydelsefull ändring i dittillsvarande rättsliga reglering av rundradioverksamheten. Utredningsmannen ansåg, att samma regler borde gälla när program sändes per tråd som när program sändes trådlöst. *Departementschefen* uttalade i propositionen med förslag till radiolag (1966: 149) att han i likhet med flertalet av remissinstanserna anslöt sig till den av utredningsmannen uttalade uppfattningen att ensamrätten i fråga om rundradiosändning skulle omfatta även trådsändning, i likhet med vad som redan gällde. Vid *riksdagsbehandlingen* hemställdes i två motionspar att lagen inte skulle omfatta trådsändningar. Motionerna avstyrktes av sammansatt konstitutions- och tredje lagutskott (nr 1) med följande motivering:

Utskottet kan ej finna att något nytt nu framkommit, som ger anledning att ändra de grundläggande principerna för rundradioverksamheten i vårt land. — — —

Det är enligt utskottets mening vidare tydligt att om man avstår från varje reglering av trådsändningarna så innebär detta ett väsentligt avsteg från de nämnda principerna. Inte minst genom utvecklingen av central-

antennanläggningar för stora enheter och förbindelserna mellan olika sådana anläggningar skulle det med all sannolikhet ganska snart uppstå omfattande ledningsnät i privat regi för sändning av radio- och TV-program med inslag av kommersiell reklam. En av grundvalarna för det nuvarande systemet skulle härigenom rubbas. Starka skäl talar sålunda för att ensamrätten bör omfatta även trådsändning.

I fråga om utformningen av begreppet rundradiosändning, mot vilket kritik riktats i samma motioner, uttalade utskottet, att det var medvetet om att vissa tolkningssvårigheter förelåg. Enligt utskottet kunde emellertid god ledning för bedömningen erhållas ur de av departementschefen motiverade gjorda uttalandena. Mot bakgrunden härav och då avsevärda svårigheter torde möta varje försök till gränsdragning på området borde enligt utskottet den i propositionen förordade lösningen godtas.

Sex reservanter (4 fp och 2 m) förordade sådana ändringar i förslaget till radiolag att trådsändning inte skulle anses som rundradiosändning och sålunda bl. a. inte omfattas av ensamrätten. De ansåg att utskottet hade bort uttala följande:

Utskottet kan icke finna att den reglering av trådsändningarna, som föreslås i propositionen, kan accepteras ur principiell synvinkel. Genom att ensamrätten enligt förslagets 5 § innefattar även trådsändningar inskränkes yttrandefriheten på ett sätt som enligt utskottets uppfattning måste anses stridande mot yttrande- och tryckfrihetens grunder. Vidare kommer härigenom utvecklingen på teleöverföringens område sannolikt att försvåras. I likhet med motionärerna finner utskottet också att en mängd besvärliga gränsdragningsproblem kommer att uppstå.

Utskottet förordar därför sådan ändring av förslaget till radiolag, att med rundradiosändning icke skall avses trådsändning.

Riksdagen följde utskottet (rskr 370).

Vid 1967, 1968 och 1969 års riksdagar avlogs motionsyrkanden, som syftade till införande av ett från Sveriges Radio fristående reklamfinansierat företag för program 2 i TV. Statsutskottet (1967: 9 — fem reservanter, alla m; 1968: 98 — tio reservanter, 5 fp och 5 m; 1969: 40 — nio reservanter, 5 fp och 4 m) erinrade bl. a. om 1966 års radiobeslut och uttalade att någon anledning att nu ändra ståndpunkt inte förelåg. Även vid årets riksdag har väckts motioner med motsvarande syfte. Dessa har remitterats till statsutskottet.

Med hänsyn till de här behandlade motionernas innehåll må även antecknas följande.

Under hösten 1969 gjordes framställningar till Sveriges Radio och regeringen om tillstånd att via eurovisionens reservlänk (= radiosändning i radiolagens mening) på TV-skärmar i förhyrda lokaler i Stockholm, Göteborg, Örebro och Borlänge få sända vissa program från Billy Grahams evangelisationskampanj i Dortmund under tiden 5—12 april 1970. Kungl. Maj: t 1* — *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 5 saml. 2 avd. Nr 19*

beslöt den 24 oktober 1969 att inte uppta gjord ansökning till prövning. Som skäl anfördes, att Sveriges Radio inte hemställt om medgivande att överlåta sin ensamrätt enligt 5 § radiolagen avsende ifrågavarande sändningar. Sveriges Radios styrelse avvisade därefter en framställning om att Sveriges Radio måtte göra sådan hemställan hos Kungl. Maj:t. Som motivering anförde styrelsen, att statsmakterna genom radiolagen och dess förarbeten föreskrivit en strikt tillämpning av ensamrätten samt att ett avstående därifrån i det föreliggande fallet skulle få prejudicerande verkan och leda till en urholkning av ensamrätten. Vid ärendets behandling i styrelsen förelåg bl. a. två inom Sveriges Radio upprättade promemorior. I den ena redogjordes för de dittills förekommande ärenden, i vilka frågan om delvis avstående från Sveriges Radios ensamrätt aktualiserats. Den andra återgav vissa uttalanden om ensamrätten m. m. i förarbetena till radiolagen, bl. a. av departementschefen. Promemoriorna intages som *bilaga* till detta utlåtande.

Vissa pågående utredningar

Ett flertal utredningar berörande frågor om radio och TV pågår f. n. *Reklamutredningen* (tillkallad 1966) har till uppgift att utreda reklamens verkningar med särskild hänsyn till reklamsändningar i televisionen. Enligt direktiven skall därvid som allmän förutsättning gälla att Sveriges Radios nuvarande ensamrätt till rundradiosändningar består och att de principiella riktlinjerna för programverksamheten behålls oförändrade. Sedan 1967 arbetar *kommittén för television och radio i utbildningen (TRU-kommittén)* för försöksverksamhet med television och radio i utbildningsväsendet. Slutligen arbetar *1969 års radioutredning* för utredning rörande ökat sändningsutrymme i ljudradion för utbildnings- och informationsändamål m. m. De sakkunniga skall vid sitt arbete ta hänsyn även till utvecklingen på televisionens område och dess sändningsmöjligheter. I uppdraget ingår att ägna uppmärksamhet åt frågan om administrationen av den ifrågavarande programverksamheten. Därvid bör olika alternativ övervägas, varvid dock enligt direktiven under alla förhållanden bör beaktas i vad mån Sveriges Radio kan tillhandahålla tjänster och teknik vid framställning av de aktuella programinslagen. Direktiven uttalar, att finansiering genom reklam inte skall komma ifråga.

Motionerna

Motionärerna erinrar om att Sveriges Radio enligt radiolagen har rätt att stoppa länköverföring av program av den typ som avsågs med ansökningarna om rätt att få överföra sändningar från Billy Grahams evangelisationskampanj. De uttalar, att överföringar via tråd av gudstjänster och idrottsreferat i många fall har försvårats eller omöjliggjorts genom bestäm-

melserna i 5 § radiolagen och Sveriges Radios sätt att tolka dem. Frågan gäller, säger motionärerna, mötes- och yttrandefrihetens gränser. Det finns enligt motionärerna inga skäl att beskära den friheten vad gäller trådsända program som inte påverkas av utrymmet i etern. Motionärerna anser, att erfarenheterna visat att reservanternas kritik 1966 av radiolagens utformning i detta hänseende var befogad. 5 § radiolagen bör därför enligt motionärerna snarast ändras.

Utskottet

Vid riksdagsbehandlingen 1966 av förslaget till radiolag förelåg olika uppfattningar i frågan om lagens reglering av rätten till rundradiosändningar skulle omfatta också trådsändningar. Riksdagen anslöt sig därvid till propositionens förslag att så skulle vara fallet. Detta motiverades med att något nytt inte framkommit som gav anledning att ändra de grundläggande principerna för rundradioverksamheten och att det skulle innebära ett väsentligt avsteg från dessa om man avstod från att reglera trådsändningarna. Det framhölls, att ett undantagande av trådsändningar från radioföretagets ensamrätt med all sannolikhet skulle leda till att det snart uppstod omfattande ledningsnät i privat regi för sändning av radio- och TV-program med inslag av kommersiell reklam.

Utskottet kan inte finna att skäl nu föreligger att inta en annan ståndpunkt till frågan om lagregleringen av trådsändningarna. Inte heller föreligger enligt utskottets mening tillräcklig anledning att i övrigt nu aktualisera en omprövning av den i radiolagen gjorda gränsdragningen mellan sändningar till vilka radioföretaget har ensamrätt och andra sändningar. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen avslår motionerna I: 330 och II: 361.

Stockholm den 3 mars 1970

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Sveningsson (m), Sörlin (s), Richardson (fp), Hernelius (m), Nyquist (s), Ivar Andersson* (s), Norberg (s), Hans Petersson (fp) och Axel Georg Pettersson* (cp); samt

från andra kammaren: herrar Larsson i Luttra (cp), Adamsson (s), Nilsson i Östersund* (s), Henningsson (s), Nelander (fp), Björkman (m), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Magnusson i Nennesholm (cp) och Strömberg (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Richardson, Hans Petersson, Nelander och Strömberg (alla fp), vilka anfört:

Radiolagens reglering av rätten att sända radio- och TV-program är enligt vår mening mindre tillfredsställande. Som framgår av Sveriges Radios redogörelse över behandlingen av ansökningar om rätt för annan än Sveriges Radio att sända vissa program föranleder tillämpningen betydande tolkningssvårigheter. Därtill kommer att utformningen av Sveriges Radios ensamrätt enligt § 5 i radiolagen med anslutande bestämmelser innebär en onödig inskränkning av de möjligheter som den tekniska utvecklingen skapat, när det gäller att ge allmänheten en god och allsidig service på kultur- och nyhetsbevakningens område. Inskränkningen framstår som särskilt omotiverad när det gäller sändningsformer som inte tar upp utrymme i etern, bl. a. tråd- och länköverföringar. Det exempel som anförts i motionerna, avseende en planerad överföring av Billy Grahams gudstjänster i Västtyskland under april 1970, bestyrker enligt vår mening ytterligare önskvärdheten av att gällande regler liberaliseras.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser vi att utskottet bort hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 330 och II: 361 anhåller hos Kungl. Maj:t om förslag till liberalisering av gällande regler för tråd- och länköverföring av radio- och TV-program.

Bilaga

Två inom Sveriges Radio upprättade promemorior angående tillämpningen av ensamrätten enligt 5 § radiolagen

A.

Redogörelse för de fall då hittills fråga uppkommit om delvis avstående av Sveriges Radios monopol enligt 5 § Radiolagen.

1967 okt.

Överföring av *kvalmatch* IF Brage—Åtvidaberg från Borlänge till Åtvidaberg. Lyssnare endast medlemmar i fotbollsföreningen.

Sveriges Radio ansåg att det ej var fråga om rundradiosändning eftersom överföringen skedde till föreningsmedlemmar, som var förenade av ett annat intresse än att endast höra matchreferatet.

En *kvalmatch* Sandvikens IF—Östers IF i Sandviken skulle överföras till Växjö. I detta fall hade man dock annonserat i pressen och inbjudit allmänheten. Efter påpekande för arrangörerna att det var fråga om rundradiosändning återtog de inbjudan till allmänheten och arrangerade referatet enbart för medlemmar i föreningen.

För en *kvalmatch* Östers IF—Brage IF i Växjö hade Brage IF beställt erforderliga linjer mellan Växjö och Borlänge. Även här hade man propagerat i pressen om referatet. Två tidningar var även direkt inblandade i arrangemanget. Sveriges Radio tog upp förhandlingar med fotbollsförbundet om regionalsändning av matchen. Sveriges Radio fick mot ersättning rätt att sända matchen. IF Brage och de båda tidningarnas arrangemang i Borlänge inställdes.

1968 24/3

Överföring av *sportevenemang* mellan Eskilstuna och Ystad. Tidningen Arbetet ansökte. Utsändningen var avsedd för Ystad IF:s medlemmar.

Sveriges Radio meddelade att överföringen ej berörde Sveriges Radio, eftersom det ej var fråga om rundradiosändning.

16/5

Kröning av *mälardrottning*. Ansökan om ledning för att i högtalare kommentera händelserna i samband med evenemanget.

Sveriges Radio ansåg detta ej vara rundradiosändning.

14/6

Överföring i samband med *kristen sammankomst* från Baltiska hallen till köket i Borgarskolan för att möjliggöra för kökspersonalen att delta i sammankomsten.

Sveriges Radio ansåg detta ej vara rundradiosändning.

1967—1968

Stockholms-Högern ansökte hos Televerket om tillstånd att använda s. k. mobiltelefon som skulle kopplas till olika valbussar för att lämna allmänheten tillfälle att ställa frågor till högerpartiledaren på partiets kansli.

Sveriges Radio meddelade Televerket att det i detta fall enligt Sveriges Radios mening var fråga om rundradiosändning, men att Sveriges Radio var villigt att avstå sin ensamrätt beträffande denna verksamhet. Efter en formell ansökan från Högern till Sveriges Radio tillskrev Sveriges Radio Konungen och anhöll om att Konungen skulle medge Sveriges Radio tillstånd att på Stockholms-Högern delvis få överlåta sin rätt enligt 5 § första stycket Radiolagen med hänsyn till den begränsade omfattningen av verksamheten och att denna var begränsad i tiden. Sveriges Radio betonade samtidigt att Radioansvarighetslagen icke till någon del borde bli tillämplig för Sveriges Radio för den ifrågavarande verksamheten.

JK:s yttrande:

Den krets som kan nås av sändningen är så begränsad att rundradio-sändning ej kan anses föreligga. Det är fråga om ett vanligt offentligt »högtalarmöte». Den skillnad i tekniskt hänseende som föreligger mellan sändningarna i de båda fallen torde ej motivera att det ena men ej det andra skulle vara att betrakta som rundradiosändning.

Radionämnden yttrade sig men tog inte ställning till om det skulle betraktas som rundradiosändning eller ej.

Utbildningsdepartementets beslut:

Den verksamhet som avses i ärendet är av den arten, att framställningen icke föranleder någon åtgärd av Kungl. Maj:t.

Musik

1968 mars

Sändning av musik till vissa abonnenter såsom restauranger, hotell, varuhus m. m.

Sveriges Radio ansåg att det var fråga om rundradiosändning och ansåg det ej påkallat att överlåta sin ensamrätt i detta fall.

Stiftelsen Emigrantinstitutet i Växjö

juli—aug.

Vid invigning av Emigrantinstitutet skulle överföring ske till enskild lokal, där handikappade skulle kunna se evenemanget i TV.

Sveriges Radio ansåg att det var fråga om rundradiosändning och ansökte hos Konungen om medgivande för Sveriges Radio att på Stiftelsen Emigrantinstitutet få delvis överlåta sin ensamrätt. Samma motivering som beträffande Stockholms-Högerns ansökan anfördes av Sveriges Radio. Även i detta fall skulle Radioansvarighetslagen ej tillämpas.

JK:s yttrande:

Den tilltänkta utsändningen är ej radiosändning (hänvisar till departementschefens yttrande i prop. angående s. k. fri programverksamhet sid. 37).

Konungens beslut:

Den verksamhet som avses i ärendet är av den art, att framställningen icke föranleder någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

1969 jan.

Ansökan från *Ishockeyförbundet* till Utbildningsdepartementet angående tillstånd för TV-överföring av ishockeymatch från Johanneshovs Isstadion till annan lokal.

Sveriges Radio har anmodats att handlägga ärendet. Sveriges Radio svarade att det enligt Sveriges Radios mening var fråga om rundradiosändning och att Sveriges Radio ej fann det påkallat att överlåta sin ensamrätt.

aug.

Ljudradioöverföring från Östers IF:s *fotbollsmatch* mot Fiorentina i Florens till Växjö. Sveriges Radio ansåg att det ej var fråga om rundradio-sändning eftersom sändningen endast skulle avlyssnas av medlemmar i Östers IF, dvs. en sluten krets vars medlemmar är förenade genom en påtaglig gemenskap av annat slag än ett gemensamt intresse att lyssna på sändningen.

B.

Vid tillämpningen av radiolagens § 5 om överlåtelse av Sveriges Radios ensamrätt helt eller delvis efter medgivande av Konungen har Sveriges Radio i första hand utgått från vad departementschefen i proposition nr 149/1966 uttalat:

För regleringen i fråga om rundradiosändningar är det av stor vikt hur vissa gränsdragningsfrågor behandlas. Utredningsmannen föreslår att begreppet rundradiosändning skall avse sådan sändning som är ägnad att mottagas direkt av en större allmänhet. Med uttrycket »en större allmänhet» avser utredningsmannen en vidare krets än den i lagtext brukliga bestämningen »allmänheten». Några remissinstanser är kritiska mot den föreslagna definitionen.

För egen del anser jag att begreppet allmänheten bör användas. Innebörden av detta begrepp torde vara förhållandevis klar. Det har i olika sammanhang tolkats så att en krets av personer som är på en gång liten och sluten inte räknas till allmänheten. Avgränsar man mottagarkretsen på detta sätt, kan rundradiosändning komma att föreligga även i några fall, där det enligt min mening skulle föra för långt att upprätthålla ensamrätten. Jag avser t. ex. sjukhusradio och kommentarer till ett sportevenemang för pu-

bliken på sportanläggningen. Man bör här kunna tala om en sluten krets, eftersom de personer som ingår i den utgör en från andra avgränsad grupp som uppstått genom att medlemmarna befinner sig i en likartad situation eller har ett påtagligt gemensamt intresse. Gruppen kan emellertid vara så stor att man av den anledningen måste hänföra den till allmänheten. En sådan grupp kan ha ett berättigat krav på radioprogram som är anpassade särskilt för gruppens behov och intressen men är av ringa eller inget intresse för andra. Det är uppenbart att ett enda företag inte kan tillgodose alla krav av sådant slag. Enligt min mening är det emellertid också klart att man inte av den anledningen bör avstå från att tillmötesgå sådana önskemål om speciella radioprogram. Det begränsade utrymmet i etern behöver inte heller lägga hinder i vägen, eftersom överföringen av programmen kan ske genom trådsändning.

Jag vill betona att endast sådana speciella former av programverksamhet som de jag nyss nämnt bör få förekomma vid sidan av den verksamhet som avses med bestämmelserna om ensamrätt. Det kan inte komma i fråga att bestämma begreppet rundradiosändning så att varje sändning som är avsedd för en viss grupp faller utanför begreppet. För att viss programverksamhet skall kunna anses förenlig med principerna för rundradioverksamheten i landet, måste det i första hand vara fråga om en grupp som verkligen kan anses som en sluten krets. De som bor inom ett bostadsområde kan inte endast av den anledningen anses utgöra en sluten krets. En ytterligare förutsättning för att viss programverksamhet skall kunna drivas utan att inkräkta på ensamrätten bör vara att medlemmarna i den slutna kretsen inte kommit samman endast för att lyssna på eller se program som anordnats i verksamheten.

Jag förordar alltså att begreppsbestämningen sker efter den principen att rundradiosändning inte skall anses föreligga om sändningen är avsedd endast för en sluten krets, vars medlemmar är förenade genom en påtaglig gemenskap av annat slag än ett gemensamt intresse att lyssna på eller se sändningen.

Dessutom har vid bedömningen av de praktiska fallen hänsyn tagits till den speciella motiveringen rörande § 1 (vad som är att anse som rundradiosändning):

Jag har i det föregående redovisat de överväganden som lett fram till definitionen av rundradiosändning. Jag utgick därvid från att vissa former av programverksamhet bör få förekomma vid sidan av den verksamhet som avses med bestämmelserna om ensamrätt och nämnde som exempel sjukhusradio och kommentarer till ett sportevenemang för publiken på sportanläggningen. Bland de praktiska fall som utredningsmannen angett anser jag att följande bör jämföras med de redan nämnda, nämligen sändning av inspelad musik till viss arbetsplats e. d., konferenstelefon, överföring av gudstjänster till sjukhus och liknande inrättning, lokal nyhetssändning och annan information till synskadade på viss ort, television inom ett varuhus, samt specialtelevision för undervisningsändamål, för patienter på sjukhus, vid offentliga evenemang för att underlätta för publiken att följa med vad som händer, eller på båtar och andra färdmedel som tidsfördriv eller information för passagerarna. I fall som dessa och liknande får sändningen anses avsedd att mottagas av en sluten krets, vars medlemmar är förenade

genom en påtaglig gemenskap av annat slag än ett gemensamt intresse att lyssna på eller se sändningen. Dessa förutsättningar föreligger däremot inte i fall sådana som överföring till andra orter av sportevenemang eller kommentarer till sådant evenemang, specialtelevision för bostadsområden eller stadsdelar, eller s. k. Pay-TV. Vidaresändning av rundradioprogram bör, som framgår av vad jag förut anfört, bedömas på samma sätt som direkt-sändning.

Uttrycket *radioprogram* har valts i stället för endast program med tanke på att uttrycket skall kunna användas även i annan lagstiftning, där det kanske inte ställer sig lika naturligt som i radiolagen att tala om program. Undantagen från begreppet radioprogram avser enkla meddelanden av det slag som lämnas av »Fröken Ur», »Fröken Väder», »Telenytt» o. d. F. n. torde sådana meddelanden förekomma endast i trådsändning men åtminstone teoretiskt kan det tänkas ske även i radiosändning. I likhet med utredningsmannen vill jag understryka att det verkligen måste vara fråga om enkla meddelanden för att innehållet i en sändning inte skall betraktas som program. Kommentarer eller andra utläggningar till meddelandena gör att de inte kan anses såsom enkla. Fordrar meddelandena någon form av redigering utöver en ren sammanställning av uppgifter torde radioprogram alltid föreligga. Meddelandena får t. ex. inte inramas av musik, reklam eller annat innehåll utom uppgift om vem som lämnar meddelandena och deras källa.

Nämnas bör också vad Sveriges Radio framhållit i sitt remissyttrande över SOU 1965: 46:

Tillståndstvånget beträffande programverksamhet för trådsändningar synes fordra en mer reell motivering än den rent formella, som utredningsmannen till följd av begränsningen i sitt uppdrag har stannat för. Så länge rundradiosändningarna av tekniska skäl måste inskränkas, kräver en demokratisk ordning att de brukas på villkor som statsmakterna bestämmer för en programverksamhet som tjänar allmänna intressen. Om allmän och särskild programverksamhet för trådsändningar till en större allmänhet fick bedrivas utan tillstånd och utan de standardkrav, som gäller för trådlösa sändningar, skulle dessa trådsändningar särskilt i större städer med hjälp av reklaminkomster och annan kommersiell verksamhet kunna få en så betydande omfattning, och bli en så påtaglig konkurrent till rundradion om publikintresset, att denna skulle ha svårigheter att upprätthålla den allmännyttiga eller särskilda karaktär som stipulerats. Sveriges Radio anser därför att det, så länge frekvensbegränsningen består och tillstånd på denna grund erfordras för rundradiosändningar, finns skäl för att beträffande trådsändningar göra avsteg från principen att endast tekniska hinder motiverar inskränkningar i rätten att bedriva radio- och televisionsverksamhet, och att allmän programverksamhet för trådsändning förbehålles den programsammanslutning, som enligt statsmaktarnas beslut skall ombesörja programverksamheten för allmän rundradio, samt att särskild programverksamhet för trådsändning till en större allmänhet endast må bedrivas med särskilt tillstånd.